

Provinciaal bosbeleid

De Bosnota Limburg

In 1986 werd voor het eerst rijksbeleid voor bos en bosbouw geformuleerd in het Meerjarenplan Bosbouw. (in '93 door het Bosbeleidsplan gevolgd). Dit was voor verschillende provincies aanleiding zich te beraden over een provinciaal bosbeleid als uitwerking van het landelijke beleid. In Limburg resulteerde dit in 1990 weliswaar in een nota "Bos en Bosbouw in Limburg", maar er werd nog geen apart beleidsplan aan gekoppeld. Met de Decentralisatie Impuls (DI) heeft het rijk in 1995 bevoegdheden en middelen op het gebied van bos, natuur en landschap aan de provincies overgedragen. De provincie Limburg heeft vanuit de nieuwe verantwoordelijkheden een beleidsplan voor bos en bosbouw opgesteld, de Bosnota Limburg.

Voor de Decentralisatie Impuls gaf de provincie voornamelijk vanuit de ruimtelijke ordening invulling aan het bosbeleid. Bijvoorbeeld door in streekplannen of streekplanuitwerkingen (globaal) multifunctioneel bos of bos met accent natuur en zoekgebieden nieuw bos aan te geven. Beleidsmatige ondersteuning en voorlichting gericht op bosbeheer en bedrijfsvoering was een taak van voornamelijk de rijksoverheid. Aan bosinstandhouding kon de provincie alleen

vanuit het RO-instrumentarium bijdragen.

Dit is nu veranderd. De kracht van de Bosnota zit in de overstappen naar actief sectoraal bosbeleid in samenhang met het aloude provinciale ruimtelijke ordeningsbeleid. Dit zal richting geven aan een werkbare en herkenbare uitvoering van wetten en regelingen op het gebied van

bos en bosbouw en een daadkrachtige ondersteuning van de bossector. Het bosbeleid uit de Bosnota Limburg is een nadere uitwerking van het op rijksniveau geformuleerde sectorale beleid en sluit aan bij het bestaande vastgestelde provinciale beleid. Het provinciale beleid is vooral stimulerend en faciliterend. Bos-eigenaren/beheerders en het bij

Bosnota Limburg					
Voorwoord Samenvatting / Bosnota Limburg in het kort					
Deel I: Introductie					
Hfd. 1	Inleiding (Noodzaak provinciaal bosbeleid, Status en reikwijdte Bosnota, Leeswijzer)				
Hfd. 2	Bos in Limburg (Kensichets Limburgse bos, Beleidsaspecten bestaand en nieuw bos)				
Deel II: Plan					
Hfd. 3 Beleid voor bestaand bos					
3.1	Algemeen				
3.2	Beleidsdoelen en -lijnen per thema				
Bosfuncties	presentatie beleidsdoelen				
Bosbedrijf	en -lijnen :				
Bosinstandhouding					
<table border="1"> <tr> <th colspan="2">beleidsdoelen</th> </tr> <tr> <td>beleidslijnen</td> <td>acties</td> </tr> </table>		beleidsdoelen		beleidslijnen	acties
beleidsdoelen					
beleidslijnen	acties				
Hfd. 4 Beleid voor nieuw bos					
4.1	Algemeen				
4.2	Beleidsdoelen en -lijnen uitbreiding mult. bos				
<table border="1"> <tr> <th colspan="2">beleidsdoelen</th> </tr> <tr> <td>beleidslijnen</td> <td>acties</td> </tr> </table>		beleidsdoelen		beleidslijnen	acties
beleidsdoelen					
beleidslijnen	acties				
4.3	Beleidsdoelen en -lijnen natuurbos				
4.4	Beleidsdoelen en -lijnen uitbreiding bos op landbouwgrond				
4.5	Beleidslijn formatieplaats bosuitbreiding				
Hfd. 5 Financieel overzicht					
5.1	Algemeen				
5.2	Kosten beleid voor bestaand bos				
5.3	Kosten beleid nieuw bos				
5.4	Overzicht kosten bosnota				
Deel III: Toelichting					
Hfd. 6 Beleidsachtergronden bestaand bos					
6.1	Uitgangspunten en algemene doelstelling beleid				
6.2	Beleidsachtergronden per thema				
Bosfuncties					
Bosbedrijf					
Bosinstandhouding					
6.3	Projectvoorstellen per thema				
Bosfuncties					
Bosbedrijf					
Bosinstandhouding					
Hfd. 7 Beleidsachtergronden nieuw bos					
7.1	Uitgangspunten voor beleid				
Mogelijkheden en initiatieven					
Overwegingen					
7.2	Algemeen beleidsdoelen bosuitbreiding				
Beleidsachtergronden uitbreiding mult. bos					
Aanleg van boslocaties bij stadsgewesten					
Bosaanleg in combinatie met bouwprojecten					
Bosaanleg binnen landinrichting					
Bosaanleg in het Nationaal Landschapspatruon					
7.3	Beleidsachtergronden natuurbos				
7.4	Beleidsachtergronden aanleg tijdelijk bos op landbouwgrond				
7.5	Beleidsachtergronden provinciale ondersteuning				
Personele ondersteuning					
Financiering					
Literatuurlijst					
Bijlagen					
I	Afkortingen en verklarende woordenlijst				
II	Lijst afbeeldingen, tabellen en kaders en fotoverantwoording				
III	Leden Klankbordgroep Bosnota Limburg				

Figuur 1

Voor Noord- en Midden-Limburg karakteristiek arm grovedennenbos.

bos en hout betrokken bedrijfsleven zullen met ondersteuning en voorlichting en door aanbieder van faciliteiten in de vorm van een passend instrumentarium, het beleid gestalte moeten geven.

Inspraak

In het voorjaar van 1997 werd de Concept-Bosnota vrijgegeven voor de inspraak. Dit leverde een flink aantal inspraakreacties op, waar uit bleek dat de Concept-Bosnota positief ontvangen werd. Het draagvlak is groot. De inspraak heeft geleid tot een Nota van Wijzigingen, die met de Concept-Bosnota op 19 september 1997 door Provinciale Staten werden vastgesteld. In de definitieve versie van de Bosnota is de Nota van Wijzigingen integraal verwerkt. Bij het opstellen van de Concept-Bosnota leverde een klankbordgroep van boseigenaren, beheerders en betrokken instanties al bruikbare 'feedback'.

Beleidsdoelen, thema's en opbouw van de Bosnota

In de Bosnota Limburg is het bosbeleid opgesplitst in "Beleid voor bestaand bos" en "Beleid voor nieuw bos" (zie fig. 1). Voor elk zijn de beleidsdoelen aangegeven en de daarmee samenhangende beleidslijnen en acties. De algemene beleidsdoelen sluiten aan op die van het Bosbeleidsplan (1993): duurzame instandhouding van en betere functievervulling door het bestaande bos en een uitbreiding van het Limburgse bosareaal met 4.000 ha de komende 25 jaar.

De meest direct op het bestaande bos gerichte beleidsthema's zijn de thema's "bosfuncties" en "bosinstandhouding". De eerste is vooral gericht op het bosbeheer, de tweede veeleer op de ruimtelij-

ke ordening en de handhaving en is juridisch van aard. De thema's hangen onderling samen: de kans dat een bos verdwijnt - door kap (al of niet na bestemmingswijziging) of door groeiplaatsdegradatie ten gevolge van wanbeheer - is kleiner naarmate het bos zijn functies beter vervult. Met een derde beleidsthema voor bestaand bos, het thema "bosbedrijf", richt de provincie zich op de mensen die het bosbeheer dragen en op het bij bos en hout betrokken bedrijfsleven.

Het beleid voor nieuw bos onderscheid verschillende categorieën te realiseren nieuw bos: multifunctioneel bos, natuurbos en tijdelijk bos op landbouwgrond.

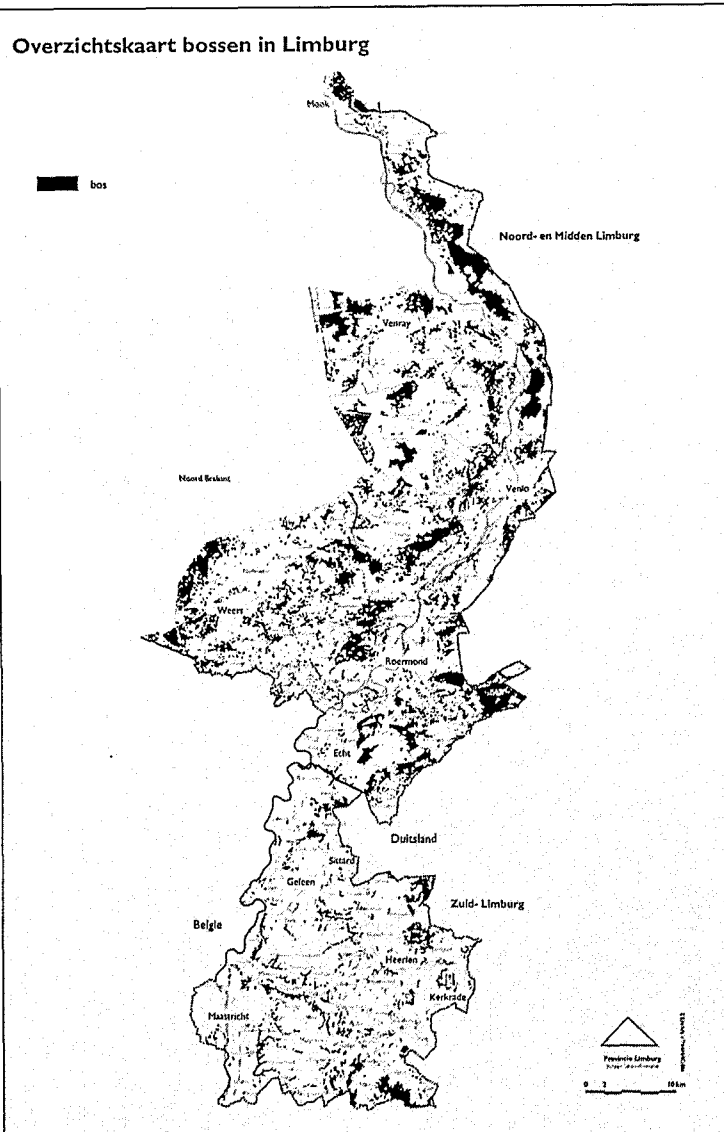
De Bosnota bestaat uit drie delen: *Introductie*, *Plan* en *Toelichting* (zie fig. 1).

Het *plan* vormt de kern van de Bosnota. Het provinciale bosbeleid wordt er in beknopte en overzichtelijke vorm weergegeven. Door de beleidslijnen (beleidsuitgangspunten) in de linkerkolom te plaatsen met de corresponderende acties in de rechterkolom ernaast, komt de directe relatie tussen beleid en uitvoering goed tot uitdrukking.

Het bos in Limburg, een kenschets

Limburg behoort met zo'n 33.000 ha bos, 15% van de oppervlakte van Limburg, tot de bosrijke provincies van Nederland, vergelijkbaar met Noord-Brabant en Utrecht. Het bos echter ongelijk over de provincie verdeeld (zie fig. 2): in Zuid-Limburg ligt maar 5.500 ha bos, een dichtheid van nog geen 8%. Zuid-Limburg behoort hiermee tot de bosarme delen van Nederland. En doordat er veel mensen in stedelijke concentraties wonen, dringt de vergelijking met de Randstad zich al snel op. Per inwoner is er maar 85 m² bos, terwijl dat in het bosrijke Noord- en Midden-Limburg 560 m² is (235 m² landelijk gemiddeld).

Ook de verschijningsvorm en kwaliteit van de bossen verschillen sterk: oude waardevolle rijke loofbossen in Zuid-Limburg en jonge arme naaldbossen in Noord- en Midden-Limburg. De laatstgenoemde zijn meestal in de eerste helft van deze eeuw aangelegd op voor de landbouw te arme gronden, woeste gronden met zandverstuivingen en heidevelden. De waardevollere bossen komen er relatief weinig

Figuur 2: Overzichtskartaal bossen in Limburg.

ling daarna het beleid in dezelfde richting voort te zetten. Vanwege de lange termijnen in de bosbouw, is een continu en consistent beleid over generaties heen welhaast een vereiste.

Thema Bosfuncties: naar een betere functievervulling

De provincie wil in alle bossen de natuurwaarden laten toenemen en/of in stand houden en in de meeste *multifunctionele bossen* ook de recreatieve aantrekkelijkheid en de houtproductie verhogen. De belangrijkste actie in verband hiermee is het stimuleren van het *Geïntegreerd Bosbeheer*. Deze beheermethode kenmerkt zich door het afzien van groot-schalige ingrepen, met name kaalkap en het gebruik maken van natuurlijke processen. Behalve aan natuurlijke verjonging kan men hier ook denken aan het nastreven van meer natuurlijke bostypen op de betreffende groeiplaats met kenmerkende (inheemse) soorten en structuren (verticale gelaagdheid, horizontale mozaïekstructuur). Dit natuurvolgende beheer draagt bij tot stabielere, beter ontwikkelde bossen met aantrekkelijker bosbeelden en met mogelijkheden voor een meer geïntegreerde en betere functievervulling.

voor, in of bij beekdalen en het Maasterrassenlandschap, voornamelijk als broekbossen, beekbegeleidende bossen en oude landgoedbossen.

De meeste bossen in Zuid-Limburg staan op de hellingen aan de randen van de doorgaans ontboste plateau's. De hellingen waren vroeger voor de landbouw ongeschikt. De hellingbossen zijn op de kaart herkenbaar als lange smalle linten (fig. 2). Het

grote bosgebied in het zuidoosten tussen Epen en Vaals, staat op vroeger voor de landbouw ongeschikte gronden met vuursteen-eluvium. De bossen bij Brunssum zijn minder karakteristiek voor Zuid-Limburg: heidebossingen.

Hoofdpijnen van beleid: bestaand bos

Het beleid voor het bestaande bos is geformuleerd voor de komende 10 jaar. Het is de bedoe-

Door bedrijfsmatige voorlichting en financiële ondersteuning wil de provincie de komende 10 jaar ongeveer 6.000 ha voornamelijk particulier bosbezit laten omschakelen op de geïntegreerde bosbeheermethode. Voor bijdragen in de kosten van het omschakelingsbeheer wordt een regeling opgezet. De boseigenaar moet een beheerconvenant afsluiten voor deze bijdragen. Vooralsnog kan een boseigenaar

*Rijk en oud bos in Zuid-Limburg
(Bunderbosch)*

4 jaar aanspraak maken op subsidie. Bij het opstellen en de uitvoering van de regeling is met name de Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg (IKL) betrokken. Bij de voorlichting zal vooral de Bosgroep Limburg een belangrijke rol spelen.

In een deel van de bossen is sprake van aanwezige of potentieel bijzondere natuurwaarden. Ontwikkeling en behoud hiervan zijn onzeker bij een multifunctioneel gericht beheer. Daarom zal de provincie deze bossen, conform het rijksbeleid, bestempelen als *bos met accent natuur*. Zo'n 20 tot 25% van het bosareaal valt in Limburg in deze categorie. In de Stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap (vergelijkbaar met Gebiedsvisies) zullen deze bossen aangewezen worden.

Daarnaast wordt er een functievergoedingsregeling "Subsidierегeling Waardevol Bos" opgezet. Bouseigenaren van waardevolle bossen/bosgroeiplaatsen kunnen daarmee een tegemoetkoming in de beheerkosten krijgen als zij de natuurfunctie versterkt vorm geven. De consequentie hiervan is immers dat de houtproductie geen doel op zich meer is en bouseigenaren daardoor een (groot) deel van de inkomsten uit het bos mislopen.

De provincie ondersteunt het rijksbeleid voor de meest waardevolle bossen, de *A-locaties Bos* en de *Bosreservaten*. Bovendien heeft de provincie aanvullend onderzoek gedaan naar de *A-locaties Bos* of *relictten van natuurlijke bosgemeenschappen* (den Ouden, 1995). De vraag was of in Limburg niet meer bossen als *A-locatie* te selecteren

zijn, dan de 38 die het IBN-DLO geselecteerd had. Uit dit onderzoek zijn nog eens 24 bossen naar voren gekomen (Kapsenberg, 1997). De provincie stelt het rijk voor deze bossen ook als *A-locaties* te beschouwen en toe te voegen aan haar totaaloverzicht.

Door stimulering van op natuurlijker en gevarieerder bos gericht beheer zullen ook de milieu- en landschapsfunctie van het bos beter tot hun recht komen. Via het bosinstandhoudingsbeleid besteedt de provincie meer aandacht aan de milieu-aspecten.

**Thema Bosbedrijf:
versterking in dienst van
een goed functionerend
bos**

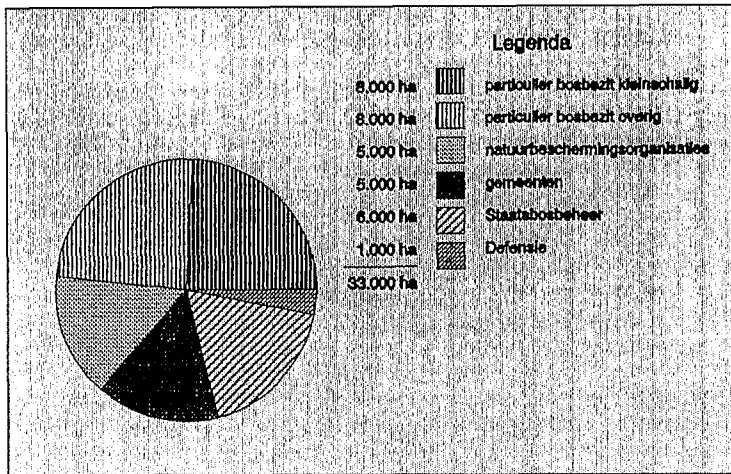
Bouseigenaren en bosbedrijven wordt gevraagd het beleid ten uitvoer te brengen. Met hun bijdrage staat of valt immers het beleid. Daarom ondersteunt de provincie het ontstaan en in stand houden van organisatie- en samenwerkingsverbanden van bouseigenaren en bedrijven.

Voor uitwisseling van kennis en ervaring zal de provincie de aanzet geven voor een provinciedek-

kend netwerk van bosbouwcontactkringen. Tot nu toe is er van die uitwisseling weinig sprake. Voor beleids- en adviseringsinstanties zijn de bouseigenaren moeilijk te bereiken, waardoor het moeilijk is (beleids)doelstellingen voor het bos te realiseren. Een grote groep van bouseigenaren is niet betrokken bij het bosbeheer en dat deel dat wel betrokken is ontbeert vaak richtlijnen voor beheer en bedrijfsmatig(er) handelen. Vooral na het wegvallen van de taken van de rijksoverheid op dit gebied, weten ze niet tot wie ze zich voor advies moeten wenden.

Met de bosbouwcontactkringen wil de provincie een tweekrings-voorlichtingscircuit opzetten. Per regio zal er een platform zijn waar bouseigenaren, beheerders, overheden en andere betrokkenen elkaar kunnen ontmoeten. Het is de bedoeling dat de kringen na een aanloopperiode zonder provinciesteun verder kunnen gaan.

Om het bosbeheer en de bedrijfsvoering van het kleinschalig bosbezit te activeren zal de provincie lokale samenwerkingsverbanden van kleine particuliere bouseigenaren initiëren en/of acti-

Figuur 3: Limburgse bos over eigendoms categorieën.

veren. Limburg heeft een hoog percentage, zo'n 25%, klein particulier bosbezit. In figuur 3 is de verdeling aangegeven van het Limburgse bos over de eigenaarscategorieën. Van de 8.000 ha klein bosbezit is 1.700 ha ondergebracht in 20 samenwerkingsverbanden. Toch worden veel van de kleine bosbezittingen niet of nauwelijks onderhouden, laat staan vanuit een beheerdoelstelling beheerd. Samenwerking kan de interesse voor het bos en het beheer wekken en kan leiden tot effectiever en efficiënter beheer. Er kan meer kennis worden ingebracht en handelingen kunnen collectief uitgevoerd worden. Behalve aan beheer kan ook gedacht worden aan het gezamenlijk aanbieden van hout op de markt. De provincie zal zich ook inzetten om de houtmarkt toegankelijker en doorzichtiger te maken. Acties zullen uiteindelijk op nationaal, zoniet internationaal niveau ondernomen moeten worden.

De rentabiliteit van het bosbedrijf blijft een punt van zorg. Het gemiddelde bedrijfsresultaat was in 1996 wederom negatief (Berger et al., 1997). Samenwerking en het Geïntegreerde Bosbeheer zouden de rentabiliteit enigszins

kunnen verbeteren door lagere beheerkosten en hogere inkomsten door een houtafzet van betere kwaliteit.

Daarnaast is men gaan beseffen dat de boseigenaar 'producten' levert, waarvoor hij geen vergoeding krijgt, terwijl anderen daarmee vaak hun financieel voordeel kunnen doen. Zo worden de kosten van beheermaatregelen om de bossen voor recreatie aantrekkelijk te maken niet terugverdiend, terwijl een recreatieondernemer bij het bos daardoor extra inkomsten verwerft. De beheerkosten voor recreatie zijn hoog en drukken zwaar op het bedrijfsresultaat (Berger et al., 1997). Het lijkt alleszins gerechtvaardigd om op dit punt te komen tot een lastenverlichting voor de boseigenaar. De provincie zal in overleg met recreatieondernemers, maar ook met instanties uit andere sectoren die voordeel hebben van de aanwezigheid van bos, onderzoeken in hoeverre zij kunnen bijdragen in de kosten van het beheer. Dit zal de provincie doen door het alom sterk in de belangstelling staande *profijtbeginnel* verder uit te werken.

De provincie hecht veel belang aan het in eigendom blijven van

bos bij particulieren. Zij blijken goed in staat te zijn het bos duurzaam te beheren en staan - gezien de veelheid aan achtergronden - garant voor pluriformiteit in het bosbeheer. Ook mag het traditioneel belangrijke gemeentelijke bosbezit in Limburg niet verdwijnen. De provincie wil zich ervoor inzetten dat gemeenten zich (weer) verantwoordelijk voor hun bossen voelen.

Thema Bosinstandhouding: behoud het bos

Een actief bosinstandhoudingsbeleid is nodig omdat de bestaande bossen onder druk staan. Maatschappelijk-ruimtelijke ontwikkelingen die op gespannen voet staan met de bosinstandhouding werken areaalafname van bos in de hand. Jaarlijks verdwijnt er ondanks het huidige bosinstandhoudingsbeleid toch nog zo'n 30 à 40 ha bos in Limburg.

De provincie, sinds de Decentralisatie-Impuls uitvoerder geworden van de Boswet, zal dit instrument met kracht inzetten om het areaal bos te beschermen. In het *project Boswet* zal, binnen de kaders die de wet biedt, bezien worden in hoeverre de toepassing van de Boswet beter aangepast kan worden aan het hedendaagse meer natuurvolgende (geïntegreerde) bosbeheer, met name de verjongingspraktijk. De aanpassing zou kunnen bestaan uit het oprekken van de herplantplicht-termijn van drie tot bijvoorbeeld 5 jaar. Binnen deze termijn moet krachtens de Boswet de herbebossing geslaagd zijn. Binnen 3 jaar is dat bij natuurlijke verjonging meestal niet haalbaar. In het *project Open Bos* zal nagegaan worden of de Boswet soepeler toegepast kan worden in

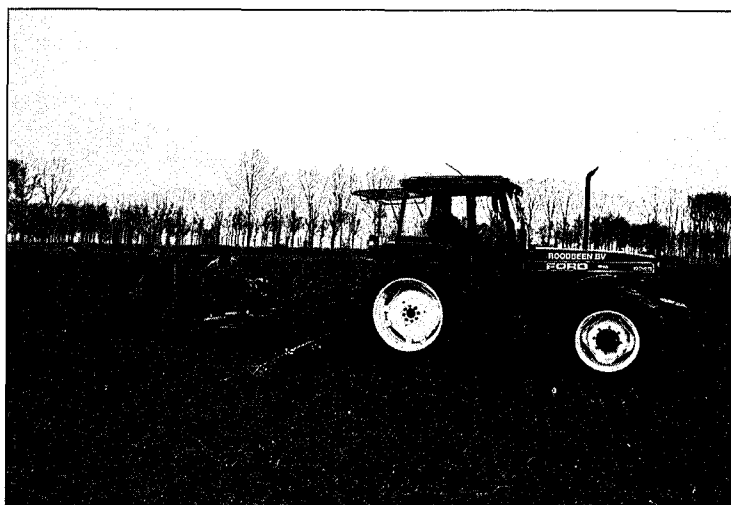
Aanplant van door de provincie gesubsidieerd bos bij Roosteren (initiatief Waterleidingmaatschappij Limburg, WML).

relatie tot open natuurterreinen. Het gaat om gevallen waarin de strikte toepassing de ontwikkeling van bijzondere, aan korte vegetaties gebonden natuurwaarden belemmert.

De Boswet en het RO-instrumentarium zullen beter op elkaar afgestemd moeten worden. Ook zal de provincie trachten hiaten in de wet- en regelgeving waardoor bos verdwijnt, te dichten, met name het zogenoemde *Boswetlek*. En er zal aandacht besteed worden aan het compensatieprincipe. Onderzocht zal worden of compensatie krachtens de Boswet verder aangescherpt, maar ook flexibeler kan worden ingezet. Er zal hier afstemming plaatsvinden met de onlangs uitgewerkte provinciale *Natuurcompensatieregeling*.

Ook door voorlichting en betere samenwerking met andere overheden wil de provincie de bosinstandhouding effectiever maken. Gewezen zal worden op het belang van de kwalitatieve bescherming van de bosgroeiplaats en de mogelijkheden daartoe. De effectgerichte maatregelen uit het door het rijk gelanceerde Overlevingsplan Bos en Natuur (OBN) passen in dit kader. De provincie wil overigens meer betrokken raken bij de uitvoer van de OBN-regeling.

Gemeenten spelen een belangrijke rol in de bosinstandhouding. Zij kunnen met hun bestemmingsplannen en kapverordeningen actief aan de bosinstandhouding bijdragen, mits goed afgestemd met de Boswet en duidelijk is over wat verantwoord bosbeheer is. Dat laatste om te voorkómen dat bosbouwkundige handelingen aan aanlegvergun-

ningenstelsels gebonden worden.

Tenslotte is er aandacht voor de milieu-invloeden die leiden tot verminderde vitaliteit van het bos en een bedreiging vormen voor bos en bosgroeiplaats. Het vigerende milieubeleid zal aangescherpt en beter op het bos gericht moeten worden. De provincie zal daarnaast werken aan de opbouw van een actief bosmilieubeleid. De gegevens daarvoor zijn nu nog ontoereikend. Het bosmilieubeleid zal met name gericht zijn op het tegengaan van verzuring en verdroging.

Hoofdpijnen van beleid: nieuw bos

De provincie stelt zich ten doel om de komende 25 jaar 4.000 ha nieuw bos in Limburg te laten realiseren. Naast stimulering en ondersteuning van bebossingsprojecten zullen ook structuren opgezet worden om de voortgang van de bosuitbreidingsplannen beter te waarborgen. Een aan te stellen extra medewerker zal hierin een centrale rol spelen. Verder zullen fondsvorming en continue aandacht voor alternatieve financieringsvormen en voor grondverwerving moeten

bijdragen aan het welslagen van de deze plannen.

Bosuitbreiding

De bosuitbreiding levert een bijdrage aan natuur- en landschapswaarden, de recreatieve aantrekkelijkheid en de houtproductie. Ook het milieu (leef-woonwerk) is hiermee gediend.

Circa de helft van de 4.000 ha aan te leggen bos zal een multifunctioneel karakter hebben, waarmee, zeker in het bosarme en dicht bevolkte Zuid-Limburg, de grote recreatieve druk opgevangen moet worden.

Voor de 500 ha aan te leggen bossen bij de stadsgewesten Venlo, Roermond, Sittard/Geleen, Heerlen/Landgraaf/Kerkrade en Maastricht zal de provincie eenzelfde financiële bijdragen leveren als het rijk levert. Met het rijk zal overleg gevoerd worden over versoepeling van de eis, dat voor subsidie de boscomplexen minimaal 100 ha aaneengesloten bos moeten zijn. Dit maakt de realisatiekans van de bossen aanzienlijk kleiner, vooral in het dichtbevolkte Zuid-Limburg.

Naast bossen bij stadsgewesten, zal de komende 25 jaar 500 ha

bos moeten voortkomen uit bouwprojecten: *rood betaalt voor groen*. Daarbij zal dan een percentage van de middelen gereserveerd worden voor bosaanleg. Door de bijdragen in een fonds te storten is koppeling in tijd en plaats van de bosaanleg aan het bouwproject niet nodig. Die koppeling blijkt in de praktijk niet te werken. Nieuwe buitenplaatsen en landgoederen bieden eveneens mogelijkheden voor nieuw bos. De provincie zal nagaan waar ruimte is.

Vanuit de landinrichting is ruimte voor 750 ha nieuw bos en vanuit het Nationaal Landschapspatroon zo'n 250 ha. De provincie zal zich sterk maken voor benutting hiervan.

Naast te realiseren multifunctioneel bos zal ingezet worden op ongeveer 1.000 ha nieuw natuurbos, de komende 25 jaar te ontwikkelen binnen natuurontwikkelingsgebieden van de Ecologische Hoofdstructuur. Een substantieel deel van dit bos zal in het Grensmaasgebied komen.

De resterende 1.000 ha van het totaal van 4.000 ha nieuw bos, wil de provincie tot stand laten komen als tijdelijk of blijvend bos op landbouwgrond, via de regeling Stimulerende Bosuitbreiding (SBL). In Limburg is van deze regeling nauwelijks gebruik gemaakt is. De provincie zal bij het rijk aanpassingen bepleiten voor een evenwichter verdeling van de middelen over het land. Daarnaast zullen landbouwers met voorlichting gestimuleerd worden om delen van hun landbouwgrond te bebossen.

Buiten de SBL-regeling vallend, maar wel met enig perspectief acht de provincie de aanleg van al of niet tijdelijke robiniabossen. De provincie vindt echter omvorming van bestaande bossen naar robiniabos ongewenst.

Nieuwe medewerker

Om de bosuitbreiding te realiseren is een vasthoudend beleid nodig. Daarom heeft de provincie een extra medewerker aangesteld, die vooral met de uitvoering van dit beleid belast wordt. De medewerker zal binnen de veelheid van de vaak complexe bosuitbreidingsprojecten een herkenbaar aanspreekpunt zijn van de provincie. Trekkers van projecten, eigenaren/beheerders, landbouwers, financiers en andere belanghebbenden zal hij voorlichten en begeleiden. Ook heeft hij een onderhandelende taak naar de diverse partijen toe.

Grondverwerving

De grondverwerving, vaak het grootste knelpunt bij de realisatie van projecten voor bos en natuur, krijgt extra aandacht. In Limburg is de grondmobiliteit laag en zijn de grondprijzen hoog. Om de kansen op beschikbaarheid van grond voor bosaanleg te vergroten zal integraal, dus niet uitsluitend voor bos, nagegaan worden waar welke gronden nodig zijn en wat het aanbod is. Daardoor kan het aanbod. o.a. door ruil, beter op de vraag afgestemd worden. Samen met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) worden aankoopstrategieplannen opgesteld.

Financiering

Naast de provincie zullen andere overheden en diverse privaatrechtelijke instellingen en personen financiële bijdragen leveren voor de bosuitbreiding. Om een flexibele financiering mogelijk te maken zal de provincie de tot standkoming van regionale fondsen stimuleren. Beschikbare middelen van verschillende actoren kunnen hierin gestort worden en aangewend worden voor diverse projecten. Pleken en dalen in vraag en aanbod van geld, kunnen hiermee goed worden ondervangen.

Stand van zaken

Het beleid van de Bosnota, dat vorig jaar door Provinciale Staten is vastgesteld, heeft reeds tot een heel scala van activiteiten geleid. Door de provincie financieel ondersteund worden:

- *Vorbereiding en implementatie Geïntegreerd Bosbeheer*. De samenwerkende Bosgroepen Limburg en Het Zuiden stellen voor Limburg respectievelijk Noord-Brabant een gecombineerd draaiboek op. Binnenkort zal bij Bosgroep Limburg hiervoor een door de provincie betaalde medewerker aangesteld worden. De voorlichting zal met een folder en excursies naar voorbeeldbedrijven op gang komen.
- *Opstellen en ontwikkeling subsidieregelingen voor omschakeling naar Geïntegreerd Bosbeheer en Functievergoedingsregeling Waardevol Bos*. Hiermee is de Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg (IKL) bezig. Naar verwachting kunnen de regelingen binnenkort in werking gesteld worden.
- *Aanvullend onderzoek waardevolle bossen / A-locaties Bos in Limburg*. Dit onderzoek is afgerond en heeft geresulteerd in een lijst waardevolle bossen naast de door het rijk geselecteerde A-locaties. Hiervan zijn er - zoals eerder vermeld - 24 A-locatiewaardig. Het overleg met het ministerie van LNV om deze bossen ook als A-locatie te erkennen is gaande.
- *Oriëntatie Bosbouwcontactkringen*. Over dit onderwerp is een minisymposium georganiseerd. Met een prikkelende discussie zijn ideeën op tafel

---

komen, die aanknopingspunten bieden voor concrete acties. Een handleiding voor het opzetten van de contactkringen en een brochure worden ontwikkeld.

- *Opzetten en activeren samenwerkingsverbanden kleine boseigenaren.* De Bosgroep Limburg heeft onlangs een samenwerkingsverband in de gemeente Horst opgezet. De ± 20 bestaande samenwerkingsverbanden zullen, voor zover niet actief, opnieuw geactiveerd worden. Een werkconferentie heeft plaatsgevonden, waarbij faal- en succesfactoren naast elkaar zijn gezet. Voor de goede afstemming van de verschillende initiatieven zullen de deelnemers vaker bijeen komen.
- *Aanstelling medewerker nieuw bos.* In juni is de provinciale bosbeleidsformatie met één medewerker versterkt.
- *Subsidie nieuw bos.* Voor vijf initiatieven met een totale op-

pervlakte van circa 20 ha is reeds in 1997 subsidie toegezegd, opdat het bos nog dit jaar aangelegd kan worden. In twee gevallen is afgelopen voorjaar reeds geplant (zie foto WML-bos).

Afsluiting

Met de Decentralisatie Impuls als aanleiding heeft de provincie Limburg een grote stap gezet op weg naar het sectorale bosbeleid. Voor het eerst kan de sector rekenen op provinciale ondersteuning van bosbeheer en initiatieven ten behoeve van beheer en bedrijfsvoering.

Het beleid is geformuleerd. Aan de vervolgstap, de beleidsuitvoering is begonnen. Er worden diverse initiatieven in Limburg ontplooid.

Door de inzet van velen kan het beleid een succes worden, zodat het beleid na de eerste evaluatie in 2002 gecontinueerd kan worden en na de planperiode in *min of meer dezelfde vorm* geprolongeed. Daarbij kunnen dan nieuwe, geactualiseerde doelen

gesteld worden, die in het ver- lengde liggen van de gereali- seerde doelen. Beleidsconti- nuïteit en consistentie moeten nauwlettend in het oog worden gehouden. Zodat - om maar cita- ten uit het voorwoord van Gede- puteerde de heer W.G.N. Wijnen aan te halen - het Limburgse bos tot in lengte van dagen met zijn "*bronsgroen eikenhout*" doet be- seffen "*wie sjoen os Limburg is*".

Literatuur

Berger, E.P., Schrijver, R.A.M. en Luijt, J., 1997: Bedrijfsuitkomsten in de Nederlandse Particuliere Bosbouw over 1996; Periodieke Rapportage 29-96; 's-Gravenha- ge, Landbouw-Economisch Insti- tuut (LEI-DLO).

Kapsenberg, F.P., 1997: Concept- rapport Onderzoek Waardevolle Bossen Limburg, Maastricht (niet uitgegeven; definitieve versie in voorbereiding, medio 1998).

Ouden, J.B. den, 1995: A-locatiebos- sen in Limburg; Kenschets, beoor- deling en adviezen met betrekking tot behoud en ontwikkeling van bosrelicten in de provincie Lim- burg; Wageningen, Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN- DLO), IBN-rapport 136, ISSN 0928-6888